

6.7.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Lausuntopyyntö 6.6.2018, TEM/1114/03.01.02/ 2018

**LAUSUNTO LUONNOKSISTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI SEKÄ MUIKSI
SÄÄDÖSMUUTOKSIKSI, JOILLA KULUTTAJANEUVONNAN TEHTÄVÄT SIIRRETÄÄN KILPAILU-
JA KULUTTAJAVIRASTON VASTUULLE**

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta esitysluonnoksesta ja sen liitteistä.

Esityksessä ehdotetaan maistraattien tehtävänä olevan kuluttajaneuvonnan siirtämistä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättäisiin kuluttajaneuvonnasta annetun lain säännökset kuluttajaneuvonnan sisällöstä ja kuluttajaneuvontaan oikeutetuista sekä kuluttajaneuvonnasta perittävistä maksuista. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviin lisättäisiin kuluttajaneuvonnan järjestäminen. Laki kuluttajaneuvonnasta kumottaisiin. Valmiuslakiin ja kuluttajariitalautakunnasta annettuun lakiin tehtäisiin teknisiä muutoksia.

Valtiovarainministeriö antaa seuraavan lausunnon:

Esityksen vaikutusarviointi on varsin suppea. Vaikka kyse on vain hallinnollisesta tehtäväsiirrosta jolla ei tarkoiteta olevan erityisiä vaikutuksia asiakkaisiin tai viranomaisten toimintaan, olisi nämä seikat syytä kuitenkin nimenomaisesti todeta ja arvioida. Erityisesti asiakkaiden mahdollisuudet saada palveluja vähintään nykyistä vastaavalla tavalla olisi syytä arvioida, samoin kuin muutoksen hyödyt asiakkaille ja vaikutukset kielellisiin oikeuksiin. Vastaavasti ehdotuksen taustalla olevat hyödyt ja muutokset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintaan samoin kuin ylipäänsä hallintorakenteen toimivuuteen olisi hyvä arvioida. Mikäli esityksellä ei arvioida olevan muita taloudellisia vaikutuksia kuin luonnoksessa todettu neutraali toimintamenojen siirto, tämä on syytä todeta.

Esitysluonnoksen liitteenä on luonnos asetukseksi rekisterihallintoasetuksen muuttamisesta kumoamalla sen 10 §:n 1 momentin 1 kohta. Ministeriö toteaa, että lisäksi asetuksen 5 §:n 2 momenttia on muutettava siten, että maininnat työ- ja elinkeinoministeriön sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston asemasta maistraattien ohjauksessa poistetaan. Kyseiset tehtävät perustuvat maistraattien kuluttajaneuvontatehtävään.

Esitysluonnoksen liitteenä on luonnos asetukseksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista. Asetuksella säädettäisiin nykyistä vastavasti maksullisiksi julkisoikeudelliseksi suoritteiksi kuluttajaneuvonnan erityiskustannuksia aiheuttavat suoritteet. Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että tällaisia voivat olla esimerkiksi tilanteet joissa kuluttajaneuvoja pyynnöstä antaisi koulutusta elinkeinonharjoittajalle.

Valtion maksuperustelain 3 §:n 2 kohdan mukaan julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus. Lain 6 ja 7 §:ien nojalla muut suoritteet ovat liiketaloudellisia.

Maksuperustelain esitöiden (HE 176/1991, s. 15) mukaan julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitettaisiin valtion viranomaisen suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja viranomaisella on suoritteen tuottamiseen tosiasiallinen yksinoikeus. Suoritteet, jotka eivät olisi ehdotetun lain 6 §:n mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita, olisivat lain 7 §:n mukaisia muita suoritteita. Muihin suoritteisiin kuuluisi hyvin erityyppisiä suoritteita. Yhteistä niille olisi se, että niitä ei tarvitsisi hankkia jonkin oikeuden saamiseksi valtiolta. Muihin suoritteisiin kuuluisivat muun muassa valtion tavarantuotanto, erilaiset selvitykset ja tutkimukset ja koulutus.

Julkisoikeudellisen suoritteen keskeiset tunnusmerkit ovat siten se, että

- viraston asiakkaalla on oikeusjärjestyksen sisältöön perustuva nimenomainen velvollisuus tai tosiasiallinen välttämätön tarve hankkia kyseinen suorite täyttääkseen tehtävänsä tai saadakseen oikeuden, ja että
- virastolla on tosiasiallinen yksinoikeus tämän suoritteen tuottamiseen.

Elinkeinonharjoittajien koulutus ja neuvonta kuluttajansuojaoikeudellisissa asioissa ei ole viraston oikeudellinen tai tosiasiallinen yksinoikeus, joten sitä ei ole pidettävä julkisoikeudellisena suoritteena. Hallintolain 8 § mukaan viranomaisen asiakkailleen antama neuvonta on maksutonta. Mikäli suoritteita käyttävän asiakkaan tuen tarve ylittäisi kohtuudella tarjottavan maksuttoman palvelun ja neuvonnan tason, kysymykseen tuleva koulutus, konsultointi, suunnittelu, määrittely ja muu vastaava asiantuntijatyö olisi maksuperustelaissa tarkoitettu muu suorite, joka hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Näin ollen asetuksella ei voida säätää tällaisia suoritteita julkisoikeudelliseksi. Tämä on syytä ottaa huomioon esityksen ja asetuksen perusteluissa, kun maksullisia erityiskustannuksia määritellään. Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista annetun asetuksen muuttamisesta on pyydetty vielä jatkotyössä erikseen valtiovarainministeriön lausunto (Valtioneuvoston määräys asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvalidikunnassa, kohta 2.2.8).

Valtiosihteerin kansliapäällikkönä sijainen,

Alivaltiosihteeri

Tuomas Saarenheimo

Osastopäällikön sijainen,
Finanssineuvos

Katju Holkeri

